

Fjord Classics 2020 v2

Programtema: Nær

Vi lever i underlige tider, og noe av det vanskeligste å forholde seg til er uforutsigbarheten. Graden av risiko, hvilke tiltak som skal iverksettes eller oppheves, hvor og når. En merkelig blanding av betvingende nødvendighet og luftig eksperimentering. Men at våre liv er blitt snudd på hodet, er sikkert.

Individuelt og i familiesammenheng; besteforeldre som ikke får møte barnebarn. I samfunnet nasjonalt og globalt, menneskelig og økonomisk. En av de mest kontraintuitive forholdsregler er at vi skal vise omsorg gjennom distansering, smak på den.

Når vi i Fjord Classics er blitt nødt til å forandre vårt program fundamentalt på grunn av reiserestriksjoner mellom landene og pålegg om minsteavstand på scene og i sal, benytter vi anledningen til å by vårt publikum noe vi har et ekstra behov for i våre dager: Det nære, det følelsesfylte, det varme, det kjente.

Vi har vendt oss mot romantikken: Brahms, Schumann og vår egen Grieg. Der tidligere tiders musikk- og åndsliv hadde menneskets forhold til Gud og skjebnen som viktig tema, er det på 1800-tallet menneskers forhold seg imellom som er det essensielle.

Noen bautaer av kokende, lidenskapelige, heftige og begeistrede følelser danner søylen i årets program: Griegs store strykekvartett, Brahms' og Schumanns klaverkvintetter. Dertil Mozarts geniale stryketrio med den tilforlatelige tittelen Divertimento. Meddelsomme engler i munter- alvorlig dialog, svevende mellom himmel og jord.

Vi har altså måttet holde oss innenfor landets grenser når det gjelder musikere, men i dagens Norge medfører ikke det kompromisser med nivået, vi er velsignet med atskillige internasjonale toppmusikere her til lands! På klaver har vi vært så heldige å få med oss eminente Håvard Gimse samt unge Marina Kan Selvik, som er den eneste fra det opprinnelige program som er med. Henning Kraggerud og Guro Kleven Hagen er strålende fiolinister, med verden som arbeidsplass, Norge som hjemstavn. Cellisten Sandra Lied Haga har vært hos Fjord Classics før og står akkurat nå på dørstokken til

brett her

en internasjonal karriere med sin fantastiske CD-innspilling av Dvoraks cellokonsert og Tsjajkovskijs Rokokkovariasjoner, sentrale referanseverker der internasjonal presse allerede har plassert henne blant de beste. Det skal sies at hun har vært internasjonalt aktiv og blitt lagt merke til i en årrekke allerede, sin unge alder til tross.

To strålende sangere vil også gjeste oss; Halvor Melien som er en godt etablert lied- og oratoriesanger, aktiv over hele Europa, og Marita Sølberg, som har fått hårene til å reise seg på utallige operaforestillinger. Det blir en glede å høre hennes vidunderlige stemme bære en aften alene i samspill med Marina Kan Selvik.

Vi skulle i år ha lansert vårt unge kammerorkester Fjord Festival Strings, noe som nå må utsettes til neste år. Men her snakker vi også om store talenter med individuelt nivå til å begeistres over og imponeres av. De vil presenteres i mindre kammermusikkgrupper ved lunsjkonsert på The Note café og musikkbar som nylig flyttet inn i splitter nye lokaler. Vi gleder oss!

Det har vært utvist mye kreativitet i musikkformidling disse månedene, konserter fra balkonger, streaming av konserter, noe spontant og annet med stort oppbud av teknikk og planlegging. Ved Fjord Classics festival i sommer velger vi en litt annen vei. Konserter vet vi at vi kan arrangere, pr. nå for opp til to hundre om plassen tillater. Vi kommer til å ha et filmtteam til å filme konsertene, riktig forseggjorte og kostnadskrevenne kvalitetsproduksjoner. Takk til alle bidragsytere som har latt oss omdisponere på denne måten! Ved siden av konsertproduksjoner vil vi dokumentere festivalatmosfæren, musikere og publikum, stedet og ikke minst denne merkelige tiden vi nå gjennomlever.

Nettopp nå trenger vi skjønnhet og dybde, kanskje mer enn kjappe løsninger.

Vi ønsker dere velkommen til rike og fullbyrdende lytteropplevelser i Sandefjord!

Lars Anders Tomter og Camilla Kjøll,
kunstneriske ledere

Åpningskonsert - Spillemænd

Geirr Tveitt / Velkomne med æra

Håvard Gimse, klaver

Edvard Grieg – Ibsensanger, op.25

- Spillemænd
- En svane
- Stambogsrím
- Med en Vandlilje
- Borte!
- En fuglevise

Halvor Melien, baryton; **Håvard Gimse**, klaver

Edvard Grieg / Sonate for fiolin og klaver nr. 3 i c-moll, op.45

- I. Allegro molto ed appassionato
- II. Allegretto espressivo alla Romanza
- III. Allegro animato

Henning Kraggerud, fiolin; **Håvard Gimse**, klaver

Edvard Grieg / Strykekvartett i g-moll, op.27

- I. Un poco andante - Allegro molto ed agitato
- II. Romanze: Andantino
- III. Intermezzo: Allegro molto marcato - Più vivo e scherzando
- IV. Finale: Lento - Presto al saltarello

Henning Kraggerud, fiolin; **Camilla Kjøll**, fiolin
Lars Anders Tomter, bratsj; **Sandra Lied Haga**, cello

Programomtaler av Ida Habbestad

Denne våren har en hel verden fått kjenne på hvordan det kan være å leve med begrenset nærkontakt til andre. Vi har sett hvordan en mikroorganisme kan få nesten ubegrenset makt.

Velkomne med æra er mye brukt til åpning ved konserter. Opprinnelig levde seremonitonen avgrenset, ved brukene på Tveit-garden. Intimiteten i den korte

brett her

tekststrofen, hvor grannene fredfullt kommer sammen, åpner for høytiden i å kunne dele noe i et fysisk rom.

Kunsten er generelt ikke fremmed for isolasjon. Tveitt tilhørte en generasjon av kunstnere hvor flere erfarte å bli frosset ut av sine faglige felleskap på grunn av ståsted før og under andre verdenskrig. Ubehaget ved flere av disse historiene ligger fremdeles i samfunnsdebatten vår og viser at klare skiller mellom svart og hvitt kan være kunstige.

Å stå på en scene er å dele en ytring med publikum. Men det kan også oppleves som en ensom handling. Flere berømte artister har strevd med å oppleve ekte nærhet til andre, og i Griegs opus 25 formidler fortellerstemmen hos Ibsen en tilsvarende innsikt. «Spillemanden» søker underjordiske krefter i streben mot oppmerksomhet og oppnår berømmelse for sin kunst, men ikke evnen til fortrolighet.

Grieg komponerte musikk til Ibsen-tekstene i tiden etter at foreldrene hans var gått bort, og tekstvalget vitner om at han står konfrontert med store spørsmål om tilhørighet. Kraften i svanesangen – ifølge myten høres den først når den vakre fuglen står i grenselandet mellom liv og død – er blant samlingens sterke bidrag. I samlingen klinger tradisjonsmusikkens vendinger, men også folketradisjonens forsøk på å løse det uforklarlige.

I en anmeldelse peker NRKs Eyvind Sandvik på at noe liknende gjelder Griegs fiolinsonater; de befinner seg mellom myten og det virkelige, og er skrevet på et annet sted enn der hvor komponisten hadde tanken og sitt hjerte. Den nasjonalromantiske av sonatene (nr. 2) er laget i Kristiania, den mest internasjonale (nr. 3) på Troidhaugen: i spennet «mellom det norske eventyret og den strenge «tyske» satsteknikken han lærte ved konservatoriet i Leipzig».

Ulike dragninger finner vi også i Strykekvartett i g-moll. Et tema fra Spillemænd utgjør base og i verket strides dur mot moll og tidens slanke klangideal mot komponistens fascinasjon for brede klangfarger. Grieg-biograf Erling Dahl jr. har hevdet at verket ikke greier finne frem til noe svar. «Stoffet har inneholdt for mange konflikter og opprivende følelser til å kunne konkluderes», skriver han om verkets avrundning i en enkelt tone.

I den tolkningen kan man være enig eller ikke; kunsten eksisterer i et fellesskap hvor stadig nye tolkninger får komme til. Kunstneren kontrollerer ikke resepsjonen av sitt kunstverk, men kan gjerne minne oss om kontrollen i livet vi ikke har, når «nøkken later som han sover, liljen leker ovenover».

Ensomhet og tosomhet

Johannes Brahms / Scherzo fra «Frei aber einsam» sonaten for fiolin og piano

Henning Kraggerud, fiolin; **Håvard Gimse**, klaver

Robert Schumann / Märchenbilder op.113

1. Nicht schnell
2. Lebhaft
3. Rasch
4. Langsam, mit melancholischem Ausdruck

Lars Anders Tomter, bratsj; **Håvard Gimse**, klaver

Alban Berg / Syv tidlige sanger

1. Nacht - tekst av Carl Hauptmann
2. Schilflied - tekst av Nikolaus Lenau
3. Die Nachtigall - tekst av Theodor Storm
4. Traumgekrönt - tekst av Rainer Maria Rilke
5. Im Zimmer- tekst av Johannes Schlaf
6. Liebesode - tekst av Otto Erich Hartleben
7. Sommertage - tekst av Paul Hohenberg

Marita Sølberg, sopran; **Marina Kan Selvik**, klaver

Johannes Brahms / Klaverkvintett i f-moll, op.34

1. Allegro non troppo
2. Andante, un poco adagio
3. Scherzo: Allegro
4. Finale: Poco sostenuto – Allegro non troppo – Presto, non troppo

Guro Kleven Hagen, fiolin; **Camilla Kjøll**, fiolin; **Lars Anders Tomter**, bratsj;
Sandra Lied Haga, cello; **Håvard Gimse**, klaver

Programomtaler av Ida Habbestad

Mot slutten av 1800-tallet fremstilte Ibsen noen av de helt sentrale kvinneskikkelsene i datidens litteratur. Hedvig i *Vildanden* lever isolert fra andre barn og tar sitt eget liv. Nora Helmer bryter ut av ekteskapet, tro mot periodens ideal om frigjøring. I *Fruen fra havet* stilles spørsmål ved vilkårene for en varig intimitet, når moderne liv har skapt en mulighet for begge parter til å velge og forkaste.

I samme århundret levde fiolinisten Joseph Joachim under et romantisk motto. *Frei aber einsam* gav tittel på bursdagsgaven Robert Schumann initierte, kanskje i glede over å ha blitt kjent med, og begeistret, for Johannes Brahms. De to komponistene samt Albert Dietrich skrev ulike satser, med tonene f-a-e som byggestein. Her hører vi bidraget til Brahms, ved urframføringen satt Clara Schumann ved pianoet.

Det er noe paradoksalt ved frihetsbegrepets plass i romantikken, samtidig som epoken lengter etter kjærlighet. Men romantikkens mest opphøyde kjærlighet er uopnåelig – og i tosomheten finnes en dualitet som kan danne drivkraft i musikken. Schumanns eventyrbilder, *Märchenbilder*, er inspirert av to motsetningsfulle karakterer. Den rolige drømmeren Eusebius og den slagkraftige, oppfarende Florestan. Kanskje fulgte Schumann motsetningsprinsippet i mange eventyr, hvor forskjellene forsterkes når to personer opptrer sammen, og rollene blir stereotyper.

Mange mennesker ønsker å speile seg i et annet menneske. Som motpol står fornemmelsen av å eksistere helt alene, og ensomheten Alban Berg formidlet i sitt kunstnerskap kan være smertefull å lytte til. Rått og brutalt truer den eksistensen til hovedpersonene i *Wozzeck* og *Lulu*: Som en av få blant sin generasjon komponister med den modernistiske estetikken som ideal valgte han å skrive i store vokale format. I ungdomsårene skrev Berg egne skuespill, han forklarte for venner at han ville «begrave seg i Ibsen» og at han gjennom litteraturen, mer enn fra personlig erfaring har ervervet sin kjennskap til menneskelig natur. *Syv tidlige sanger* er skrevet et par år etter utsagnene, og viser Bergs humanisme – og hvor tidlig komponisten strakte seg mot sin særegne musikalske stemme.

For ekteparet Schumann kom eksistensielle spørsmål brått på bordet da Robert forsøkte å ta sitt liv. Han tilbrakte resten av livet på mentalsanatorium, Clara fikk ikke besøke ham der. Det gjorde derimot Brahms, han støttet familien da og siden. Følelsene for Clara gav grobunn for et intenst, platonisk forhold. Klaverkvintetten i f-moll er påvirket av henne og fiolinisten Joachim. Verket var først en strykekvintett, men etter Joachims tilbakemelding ble den en sonate for to klaverer. Clara så ideer i verket nok til et helt orkester – og Brahms skrev seg frem til kveldens utgave.

Om Brahms' komplekse følelser for Schumann-paret var med da han leste Ibsen, vet vi lite om. Men kunstnerne møttes mot slutten av hundreåret, på Ibsens ønske. Brahms skal ikke ha vært hjertelig mot forfatteren, men kunstnerisk må han ha vært tiltrukket: Både *Fruen fra havet* og *Vildanden* var del av Brahms' litterære liv.

Smilende alvor

Henning Kraggerud / Variation Suite for fiolin og cello

Henning Kraggerud, fiolin; **Sandra Lied Haga**, cello

Antonín Dvořák / Terzetto i C-dur, op.74

- I. Introduzione: Allegro ma non troppo
- II. Larghetto
- III. Scherzo: Vivace — Trio: Poco meno mosso
- IV. Tema con Variazioni

Camilla Kjøll, fiolin; **Guro Kleven Hagen**, fiolin; **Lars Anders Tomter**, bratsj

Johannes Brahms / Cello sonate nr. 2 i F-dur, op.99

- I. Allegro vivace
- II. Adagio affettuoso
- III. Allegro passionato
- IV. Allegro molto

Sandra Lied Haga, cello; **Marina Kan Selvik**, klaver

Wolfgang Amadeus Mozart / Divertimento i Ess-dur, k.563

- I. Allegro
- II. Adagio
- III. Menuetto (Allegretto)
- IV. Andante
- V. Menuetto (Allegretto)
- VI. Allegro

Guro Kleven Hagen, fiolin; **Lars Anders Tomter**, bratsj; **Sandra Lied Haga**, cello

Programmtaler av Ida Habbestad

Ser man stort på det, er livet et tema med variasjoner. De største livshendelsene følger samme syklus, årstidene har sin rytme, skjønt ingen vinter er nøyaktig lik den forrige. Det sies at korona-hamstringen i mars likner handlingsmønstre ved tidligere pandemier. Samtidig er det i møte med livets alvor menneskets altruisme kommer best til syne – det blir tydelig hvilken vennlighet vi kan by hverandre.

Musikken på denne konserten hilser til fenomener som gjentar seg – på stadig nye måter. Variasjonen som komposisjons prinsipp er i seg selv mangeartet; det rommer verk med temaet som ostinat i bassen, så vel som verk der melodien repeteres med

brett her

ulike ornamenter. Men kanskje oftest – i alle fall i denne rammen – rommer det verk hvor temaet får reise langt fra utgangspunktet.

Temaet i Henning Kraggeruds Variasjons suite for fiolin og cello er inspirert av ungarske Kodaly og hans Intermezzo for stryketrio. Suitens øvrige satser er små hyllester til tradisjonsdans og beveger seg gjennom hele Europa og mot Sør-Amerika, med Scherzoens balkaninspirerte 10/16-takt som mest vidløftig å stokke bena til.

Rytmikk fra østeuropeisk tradisjon klinger også med i Terzetto i C-dur – også den har en leken Scherzo-sats. Samtidig finnes et alvor i verkets siste sats, hvor ti variasjoner springer ut av et tankefullt, nær fragmentarisk utsagn. Temaet dveler og stopper opp før de mange variasjonene bygger stadig nye reisverk. Da verket ble skrevet hadde Dvořák sitt gjennombrudd i England, et viktig sådan, ettersom politiske forhold gjorde det vanskelig for komponisten å nå gjennom i tysktalende Europa.

I dette området hadde Dvořák imidlertid en støtte i Brahms, som banet vei for komponister han hadde tro på: Dvořák ble varmt anbefalt til det østerrikske statsstipendet, og introdusert for sin forlegger. Brahms' Cellosonate er skrevet året før Terzetto, men skiller seg fra den og det øvrige programmet i det den er uten variasjonssats. Men også dette verket bygger på å utvikle et tema – samt et intenst og heftig uttrykk fra cellisten, som gjorde at kritiker Hugo Wolf ved premieren stilte en rekke spørsmål; «Hva er musikk i dag, hva er harmoni, melodi, hva er rytme, form?»

Spørsmålene var kritiske – men i dag er det gjerne denne typen nysgjerrighet man ønsker at kunsten skal oppnå. Variasjonssatsen i Mozarts Divertimento i Ess-dur – ferdigstilt 100 år før midtstykkene i konserten – utfordrer også sin form. Satsen fletter tema og variasjoner sammen – første frase av temaet presenteres, deretter første frase i variasjonen, før tema og variasjon blir konkludert. Ikke før i nest siste sats brytes – og intensiveres – mønsteret med en fuge, med imitasjonen som byggestein.

Divertimento står for det lette og underholdende, slik man også har tolket deler av Mozarts musikk og personlighet. Men i nesten all sin virksomhet lyktes komponisten i å kombinere enkelhet og det repetitive med å bryte grenser, og peke mot dypt eksistensielle spørsmål under overflaten har en hel verden fått kjenne på hvordan det kan være å leve med begrenset nærkontakt til andre. Vi har sett hvordan en mikroorganisme kan få nesten ubegrenset makt.

Sanger med og uten ord

Edvard Grieg / Seks sange, op.48

- Hilsen, tekst av Heinrich Heine
- Jeg ved, min Tanke, tekst av Emanuel Geibel
- Verdens Gang, tekst av Ludwig Uhland
- Nattergalen, tekst av Walter von der Vogelweide
- I Rosetiden, tekst av Johann Wolfgang von Goethe
- En Drøm, tekst av Friedrich von Bodenstedt

Marita Sølberg, sopran; **Marina Kan Selvik**, klaver

Franz Liszt / To sangtranskripsjoner for klaver

- Robert Schumann – Widmung, op.25, nr. 1
- Franz Schubert – Erlkönig, d.328

Marina Kan Selvik, klaver

Richard Strauss / Utvalgte sanger

- Die Nacht, op.10, nr.3
- Das Rosenband, op.36, nr.1
- Schön sind, doch kalt, op.19, nr.3
- Morgen, op.27, nr.4

Marita Sølberg, sopran; **Marina Kan Selvik**, klaver; **Guro Kleven Hagen**, fiolin

Fritz Kreisler / To gamle wienermelodier

- Schön Rosmarin
- Liebesfreud

Guro Kleven Hagen, fiolin; **Marina Kan Selvik**, klaver

Richard Strauss / Utvalgte sanger

- Breit' über mein haupt, op.19, nr.2
- Wiegenlied, op.41, nr.1
- Zueignung, op.10, nr.1

Marita Sølberg, sopran; **Marina Kan Selvik**, klaver

Programomtaler av Ida Habbestad

Før den romantiske liedsjangeren vokste frem hadde man gjennom 1700-tallet dyrket det logiske og fornuften – parallelt vokste storbyene frem. Gjennom 1800-tallet gikk

brett her

pendelen i retning noe enklere. Man søkte mot naturen og mot å finne en tilhørighet i nye, store rammer.

Det paradoksale forholdet mellom enkeltindividet og det kollektive klinger med i mye kunst fra perioden. Jeg-et trådte frem i romantikken, gjerne som den mest relevante måten å erfare verden på. Samtidig søkte komponister som Grieg det nasjonale; en form for identitet som fordrer fellesskap. Men Grieg valgte ikke bare norske tekster. I *Sechs lieder* op.48 er forfattere som Heine og Goethe representert, de søkte på sin side å reflektere om *sitt* lands identitet. I arbeidet med alle Griegs sanger, har baryton Njål Sparbo trukket frem at komponistens tekstvalg overordnet utstråler en frihetstrang, der menneskets *mulighet* står i sentrum. Man skal få være den man er, og ikke tilpasse seg noen norm som samfunnet har lagt.

Identitet kan formidles også uten ord. Fritz Kreislers to små stykker er inspirert av folketradisjon fra Wien, mens Liszt-transkripsjonene er av Schumanns og Schuberts lieder; komponistene som gav den romantiske lied sin sjangeridentitet.

Franz Liszt var for øvrig den første som brukte betegnelsen 'symfonisk dikt'; hvor et utenommusikalsk innhold, som et kunstverk eller en fortelling, var utgangspunkt. Denne rammen ble viktig for Richard Strauss, som mente at nye ideer også trengte nye former. I mye av musikken han skapte løftet han frem menneskets store spørsmål, med mål om å vise at hverdagslivets dybde godt kan være utgangspunkt for kunsten.

Strauss' musikk var tonal, og sent i livet uttrykte han skuffelse over at sentrale teoretikere ikke anerkjente dette: Når atonalitet ble sett på som den eneste mulige vei for det moderne ble arenaen for nyskaping samtidig gjort trangere. For Strauss var isteden motsetninger og pluralisme en viktig drivkraft. Etter det symfoniske diktet *Ein Heldenleben* kom for eksempel et verk om «anti-helten» *Don Quixote*: som om Strauss ville vise at idolskikkelser kan innta mange former. I begge verk både undersøkte og kritiserte han det vi tenker på som heltemodig.

Instrumentarisk var arbeidet ikke like springende, snarere jobbet han systematisk fra solo piano og kammermusikk til orkester og dernest større scenekunst. Liedene kom imidlertid jevnlig til gjennom hele virket, og betegnende er det at Strauss plasserte liedsjangeren i orkestrenes repertoar: Formatet ble utfordret og beveget seg fra å tilhøre den intime sfæren i en liten gruppe og til å gjelde fellesskapet i et større rom. Spenningen mellom en og mange klinger med i sjangeren og finnes i programmet som her blir presentert: Verkene jobber med spørsmål om identitet. De gir rom til å reflektere over de mange nyansene i undringen over hvem vi er.

Vemod og begeistring

Jean Sibelius / Utvalgte klaverstykker

- Impromptu i h-moll, op. 5 nr. 5
- Bjørken, op. 75 nr.4
- Granen, op. 75 nr. 5
- Arabesque, op. 76 nr.9

Håvard Gimse, klaver

Johannes Brahms – Sonate for bratsj og klaver, op.120, nr. 2

1. Allegro amabile
2. Allegro appassionato
3. Andante con moto — Allegro

Lars Anders Tomter, bratsj; **Håvard Gimse**, klaver

Edvard Grieg / Tre originale sangtranskripsjoner for klaver

- Vuggesang, op.41, nr.1
- Modersorg, op.52 nr. 1
- Du fatter ei Bølgernes evige Gang, op. 52, nr.3

Håvard Gimse, klaver

Robert Schumann / Klaverkvintett i Ess-dur, op.44

1. Allegro brillante
2. In modo d'una marcia. Un poco largamente
3. Scherzo: Molto vivace
4. Allegro ma non troppo

Henning Kraggerud, fiolin; **Camilla Kjøll**, fiolin; **Lars Anders Tomter**, bratsj
Sandra Lied Haga, cello; **Marina Kan Selvik**, klaver

Programomtaler av Ida Habbestad

I sommer har vi med tyngde blitt minnet om hvordan hudfarge og bakgrunn er med på å prege våre liv; i rekken av maktspørsmål er dette helt sentralt. Også musikkfeltet har ved seg noen slike spenninger. Hvem blir sett og hvem får være med på å definere kvalitet? I møtet med sterke markedskrefter vil mange kjenne seg som en minoritet, samtidig lever vi med en bevissthet om at mennesker gjennom historien har blitt vektet ulikt.

Tomi Mäkelä er inne på et aspekt ved dette i sin bok om Jean Sibelius. Hva skjer med fortolkningen av musikk når den leses inn i bestemte mønstre? Er den europeisk orienterte Sibelius først og fremst representant for «det finske» folkelynnnet? Hvilken plass får nordiske komponister i det større bildet når så mye av forskningen om dem kun har eksistert på nordiske språk? Mäkelä minner om at måten vi tolker kunsten på er formet av informasjonen vi har tilgang til. Valget av klaverstykkene til Sibelius viser også hvordan konsertsalen er et egnet rom til å gi plass for flere utsagn enn de kanoniserte.

Brahms' sonate for bratsj og klaver kan sies å utforske en villet forskjell. Verket var skrevet for klarinett, med andre vilkår for produksjon av lyd enn strengeinstrumentets buestrøk på strenger: I versjonene av sonaten møter utøverne på fysisk motstand eller medgang i litt ulike partier, som kommer på toppen av den retningen musikken naturlig har.

I likhet med Brahms transkripsjoner er også bearbeidingene av Griegs sanger gjort av komponisten selv. Om økonomiske grunner kanskje medvirket til at stykkene ble laget i flere versjoner, har prosessen åpenbart også en kunstnerisk verdi. Det hadde vært spennende å følge vurderingene som ble gjort da arbeidet ble gjort: Hva tenkte Grieg da han ønsket å luke bort menneskestemmen og ordenes meningsinnhold som musikkens forgrunn? Hva hørte han selv?

Klaverkvintett i ess-dur av Robert Schumann avrunder årets festival. Man fremstiller gjerne denne koplingen av klaveret og strykekvartetten som et lite vendepunkt for kombinasjonen, som deretter var yndet av mange komponister. Også Clara, i Roberts nærhet, brøt konvensjoner for hva en kvinne kunne gjøre – for eksempel komponerte hun og turte å mene om musikk. Året da kvintetten kom til beskrives som turbulent i parets forhold, med startpunkt i en turné hvor mye oppmerksomhet omkring Clara tilsidesatte Robert – på toppen kom hans depresjoner.

Kvintetten fremstår som en kontrast til det som må ha vært nokså voldsomt for begge å bære. Rett nok rommer verket vemod, men først og fremst finner vi utadventd glede og begeistring, et løft fra tungsinnet, som man kunne unnet mennesket bak å overføre til sitt eget liv. I vår sammenheng kan det kanskje få stå som en hyllest til det å overvinne polariserende merkelapper – og en oppfordring til menneskene om å stå hverandre nær.